

FUNDUSZE EUROPEJSKIE 2014-2020 – bez barier

"Turystyka, rekreacja, kultura - czy na pewno dla wszystkich?"
WARSZAWA, 05/11/2015

Dostępność dla osób o różnych potrzebach funkcjonalnych – kontekst nowych rozwiązań

- Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności na lata 2010-2020:
Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier:
 - zwiększenie możliwości osób niepełnosprawnych = pełne prawo człowieka do korzystania
 - koncentracja na 8 obszarach działania (**dostępność; uczestnictwo; równość; zatrudnienie; kształcenie i szkolenie; ochrona socjalna; zdrowie oraz działania zewnętrzne**)
 - realizacja strategii (podnoszenie świadomości, wsparcie finansowe, gromadzenie statystyk, mechanizmy z Konwencji ONZ)

Dostępność dla osób o różnych potrzebach funkcjonalnych - kontekst nowych rozwiązań

- Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych – zmiana paradygmatu postrzegania i podejścia do ON
- Realizacja celów Strategii Europa 2020 – m.in. zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 do co najmniej 75%
- Rozporządzenie Ogólne PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z 17.12.2013 r. (załącznik I, pkt. 5.4 Dostępność, warunki ex-ante)
- Umowa Partnerstwa (zobowiązanie PL do wdrożenia zapisów Konwencji w ramach EFSI – *Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020*)
- Inicjatywa Grupy ON Inclusion 14-20 – propozycje systemowych rozwiązań gwarantujących dostępność EFSI

Ograniczony dostęp ON do infrastruktury

Widoczne brak dostępności inwestycji infrastrukturalnych dla poszczególnych grup osób z niepełnosprawnością (dostępność dla nowo budowanych obiektów waha się od 7% do 9%)

- Potrzeby osób z niepełnosprawnościami
- Zmiany struktury wiekowej społeczeństwa
- Niska świadomość i wiedza na temat potrzeb osób z ograniczeniami mobilności i percepcji

Kierunek zmian

Uwzględnienie **potrzeb ON** traktowane nie jako **uprzywilejowanie** ale jako **naturalna konieczność** znoszenia barier:

- architektonicznych
- cyfrowych
- komunikowania się
- mentalnych

Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla ON

Po raz pierwszy zasada dostępności uwzględniona tak szeroko i włączona do głównego nurtu rozwiązań systemowych

- obowiązuje **wszystkie instytucje** uczestniczące w realizacji programów operacyjnych
- wszystkie programy operacyjne realizowane w EFSI** powinny zaplanować mechanizmy przeciwdziałające wszelkim formom dyskryminacji, w tym ze względu na **niepełnosprawność**
- wymagane podejście ***dual approach*** dla programów operacyjnych współfinansowanych z EFS, zalecane dla pozostałych funduszy

Zakres Wytycznych – podstawowe definicje

Osoby z niepełnosprawnością – osoby niepełnosprawne w rozumieniu ust. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ust. o ochronie zdrowia psychicznego

Osoba niepełnosprawna to:

1. zakwalifikowana przez organy orzekające do jednego z 3 stopni niepełnosprawności lub
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, lub
3. o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia

Osoba z zaburzeniami psychicznymi to:

1. chora psychicznie (wykazująca zaburzenia psychotyczne)
2. upośledzona umysłowo
3. wykazująca inne zakłócenia czynności psychicznych

Zakres Wytycznych – Dostępność

Dotyczy:

- środowiska fizycznego
- transportu
- technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych
- towarów i usług

Pozwala osobom z niepełnosprawnościami na korzystanie z ww.
na równych prawach/w pełni z innymi.

Dostępność może być zapewniona dzięki stosowaniu:

- 1.koncepcji uniwersalnego projektowania**
- 2.mechanizmu racjonalnych usprawnień**

Dostępność

- Dostępność projektu – głównie EFS
 - np. rekrutacja, udział: język łatwy, pomieszczenia bez barier architektonicznych i innych, system edukacyjny, strona internetowa projektu
- Dostępność produktów/rezultatów/efektów – EFS, EFRR, FS
 - Dla EFS: np. podręczniki, materiały szkoleniowe, e-zasoby, filmy instruktażowe/reklamowe, wypracowane modele, narzędzia internetowe,
 - Dla EFRR i FS: np. środki transportu publicznego, perony, przystanki autobusowe, przejścia dla pieszych, kładki, przejścia podziemne, oznakowania, budynki

Dostępność

- **Dostępność informacyjna:**

- zasoby cyfrowe tworzone przez instytucje oraz w projektach muszą być zgodne z WCAG 2.0 AA = muszą spełniać kryteria dostępności
- zgłoszenie specjalnej potrzeby podczas rejestracji uczestników na spotkanie, obliguje instytucje do jej spełnienia np. zapewnienia systemów wspomagających słyszenie

- **Dostępność architektoniczna:**

- działania w ramach projektów, w których na etapie rekrutacji zidentyfikowano możliwość udziału ON muszą być realizowane w budynkach dostosowanych architektonicznie
- wymogi obowiązują także instytucje systemu wdrażania przy organizacji spotkań

Uniwersalne projektowanie

- produkty projektów EFS, EFRR, FS (m.in. usługi, infrastruktura, towary) są dostosowane do potrzeb ON = tożsame z koncepcją uniwersalnego projektowania
- dostosowanie produktu projektu ma być każdorazowo poprzedzone analizą dostępności do potrzeb potencjalnych użytkowników i możliwością wystąpienia wśród nich ON

Uniwersalne projektowanie

Osiem zasad definiujących koncepcję:

1. Użyteczność dla osób o różnej sprawności
2. Elastyczność w użytkowaniu
3. Proste i intuicyjne użytkowanie
4. Czytelna informacja
5. Tolerancja na błędy
6. Wygodne użytkowanie bez wysiłku
7. Wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania
8. Percepcja równości

Projekt neutralny – czy możliwe są odstępstwa?

- refleksja nad potrzebami osób o różnych potrzebach funkcjonalnych
- **wymagana każdorazowa analiza dostępności – opis dostępności**
- potwierdzenie zasadności wyłączenia od zasady przez instytucję dokonującą oceny wniosków o dofinansowanie projektów
- odstępstwa bez naruszania obowiązujących przepisów prawa

Racjonalne usprawnienia

- ułatwiają dostęp i uczestnictwo w projektach ON
- możliwość finansowania, a co za tym idzie kwalifikowania wydatków związanych z mechanizmem
- konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania
- nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia
- rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku w projekcie

**odmowa racjonalnego
usprawnienia to także
dyskryminacja**

Przykładowy katalog racjonalnych usprawnień w projektach (1)

- koszt specjalistycznego transportu na miejsce realizacji wsparcia;
- dostosowanie architektoniczne budynków niedostępnych (np. zmiana miejsca realizacji projektu; budowa tymczasowych podjazdów; montaż platform, wind, podnośników; wprowadzanie elementów kontrastowych i wypukłych pod kątem osób niewidomych i słabowidzących itp.);
- dostosowanie infrastruktury komputerowej (np. zakup i instalacja lub wypożyczenie programów powiększających, mówiących, kamer do kontaktu z osobą posługującą się językiem migowym, drukarek materiałów w alfabecie Braille'a);

Przykładowy katalog racjonalnych usprawnień (2)

- dostosowanie akustyczne (zakup lub wypożyczenie i montaż systemów wspomagających słyszenie, np. pętli indukcyjnych, systemów FM);
- asystent tłumaczący na język łatwy;
- tłumacz języka migowego;
- przewodnik osoby mającej trudności w widzeniu;
- alternatywne formy przygotowania materiałów projektowych (szkoleniowych, informacyjnych, itp.);
- wydłużony czas wsparcia (wynikający np. z konieczności wolniejszego tłumaczenia na język migowy, wolnego mówienia, odczytywania komunikatów z ust, stosowania języka łatwego itp.);
- dostosowanie wyżywienia, uwzględnianie specyficznych potrzeb żywieniowych.

Dziękuję za uwagę
Paulina Pietrasik

paulina.pietrasik@mir.gov.pl

Departament EFS

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju